

פנה אשר לצה"ל ולמישרד הביטחון, כדי לקבל עזרה באישפוז וכדי להירפא ממחלתו הנפשית. הוא נידחה: „אתה עשיתי לא במיסגרת הצבאית, ואין לנו כל עניין אתך!“ קופת החולים הכללית של ההסתדרות, בה הוא חבר, לא הסכימה גם היא לטפל בו: „אתה לקית בהלם-מאחר שהוא תוצאה ישירה של המלחמה. החובה לטפל בך מטלת על צה"ל, טענו בפניו רופאי קופת-החולים. למרות שחלפו שנתיים מאז לקה אשר במחלתו, הוא עדיין לא נרפא ממנה. הטיפול הרפואי שלו ממומן כולו מכיסו הפרטי. בגלל מחלתו, אין הוא מסוגל לעבוד באופן סדיר ולתפרנס ב-כבוד. בטיפול הרפואי השקיע את כל חסכונו מלפני המלחמה, וכשאלה אז-לו נכנס, לחובות שאותם אין הוא יודע מתי יוכל לשלם.

תקדים מישפטי

מנומק

ביום השני לשירות-המילואים שלו חש ברוך כאבים בבריו. הוא פנה לרופא-הגדודי, והתלונן על הכאבים. לאחר בדיקה שיטתית פטר אותו הרופא בלא-כלום, והורה לו לשוב לאימונים. באותו יום התעלף ברוך, ולמחרת בבוקר חזר לרופא. שוב פטר אותו הרופא. למחרת חזר אליו ברוך. אז החליט הרופא להיפטר מעונשו של זה, ושלה אותו לבדיקות ב-בסיס רפואי, משם נשלח לבית-החולים על-שם שיבא בת-יהושע. בבדיקה התגלה כי ברוך לקה בסרטן העצמות. הרופאים הצבאיים בבית-החולים שלחו אותו חזרה ליחידה, כדי להשתחרר. ברוך, שלא היה תמים כמו רינה, סירב להשתחרר: „אתם תטפלו בי עד שאני אחלים.“ הודיע לשלטונות צה"ל, כעבור שנה נפטר בעודו לובש מדים, לפחות ב-אופן רישמי.

המתנדבים נחשבו תמיד כעילית שבחיילים. דניאל ידע זאת. כאשר נתבקש על-ידי מפקדיו לנסוע להשתלמות במיקצוע צבאי בחו"ל, דניאל הוא בן יחידי לאם

ביתניים סיימה רינה את הטירונות, והוצבה כפקידה בבית הדין הצבאי הגבוה לעירעורים. הבדיקות הרפואיות שלה נמר שכו, וכן הלחצים של הוועדות הרפואיות כדי שתשתחרר מצה"ל.

כשנודע לתת-אלוף דני מט, אחד המפורסמים שבלוחמי צה"ל המכהן כיום כאב בית-הדין הצבאי לעירעורים, מפקדה של רינה, כי היא נקראת פעמים רבות לבדיקות רפואיות וכי בכל פעם שהיא חוזרת מבדיקות אלה עיניה תפוחות מבכי, הוא זימן אותה לשיחה. רינה סיפרה לו על הליציים שצה"ל מפעיל עליה כדי להשתחרר. בעיקבות השיחה עם הרופא הצעיר הבינה כבר רינה כי הלחץ לשיחרורה אינו נובע כל-כך מדאגה אליה, אלא מניסיונו של צה"ל להיפטר מהאחריות ומן הטיפול בה. מט נדהם. הוא טילפן לקצין-רפואה ראשי, תת-אלוף ד"ר דן מיכאלי, וסיפר לו על הפרשה. בין שני הקצינים הבכירים הוסכם, כי הלחץ על רינה להשתחרר מ-צה"ל יופסק.

לרינה היה מזל. במיקרה התעניין מפקדה במצבה, ומפקד זה היה די בכיר כדי לפינות אל קצין-רפואה-ראשי ולמנוע את המיזמה.

אין עניין

בהלם מאוחר

אשר היה איש שריון במלחמת יום-הכיפורים. מקרבות-האש העזים שעבר בימים הראשונים של המלחמה יצא ללא שריטה. חבריו-לנשק נפלו לידו „כמו זבר-בים“, והוא הודה לאלוהים על שיצא ללא פגע.



מירפאת מחנה מטכ"ל ידועה כאחת המירפאות הגרועות בצה"ל. חיילי מחנה מטכ"ל ובטיסים באזור תל-אביב, וחיילי-מילואים המתגוררים בעיר, עומדים שעות ארוכות בתור, עד שהם מגיעים לראות את הרופא. הטיפול בכל אחד מהם, בגלל הלחץ הרב, אורך שניות.

בפתח המירפאה

האם מתפקיד

צה"ל את חוליו?

אלמנה, ולא רצה להשאירה לבדה בארץ. אולם הוסברה לו חשיבות ההשתלמות שלו לצה"ל. אייאפשר היה לאכוף עליו את ההשתלמות, והוא התבקש להתנדב לה. בסופו של דבר הסכים דניאל, ונסע, כשהיה בחו"ל, התגלה לו לראשונה כי הוא סובל ממחלת הסכרת. אחרי שחזר לארץ אושפז פעמיים, ולבסוף שוחרר מ-צה"ל בגלל סיבות רפואיות. קצין-התגמולים של צה"ל דחה את תביעתו להכיר בו כנכה. לדעת קצין-התגמולים, לא נגרמה המחלה על-ידי השירות הרפואי אלא רק הותמרה במהלכו. דניאל עירער בפני ועדת-העירעורים הצבאית, ושם מצאו סיבה נוספת לדחות את תביעתו: „המערער לא חוייב לנסוע לחו"ל, אלא רק הוצע לו הדבר והוא נסע מרצונו החופשי.“

שלא כמו רינה, אשר או ברוך, התעקש דניאל ופנה לבית-הדין העליון. בפסקי-דין ארוך ומנומק, המהווה תקדים מישפטי, קבע בית-הדין השבוע, כי דניאל זכאי לתגמולי-נכות.

המאושרים

הזוכים באישפוז

ארבעה מיקרים אלה מטילים צל כבד על חיל-הרפואה של צה"ל. דוברי צה"ל, תת-אלוף יואל בן-פורת, אשר נתיבקש על-ידי כתב העולם הזה לאפשר לו להיפגש עם קצין-רפואה-ראשי, תת-אלוף דן מיכאלי, סירב כשהוא עיקבי במדיניותו שלא לאפשר לקצינים הנוגעים בדבר להסיר ביר, לתרץ או להכחיש, ופוגע בכך בתדמיתו של צה"ל.

מאז מילחמת יום-הכיפורים אפוף חיל-הרפואה הילה של קדושה. ספרים, מאמרים בעיתונות, שידורים ברדיו ושיחות מספר לאוזן מספרים בשיבחו של חיל זה. המסי

אולם אשר לא ידע כי המלחמה פגעה גם בו. שנה מיום פרוץ המלחמה, כאשר כבר היה משוחרר חודשים אחדים, הוא לקה בהלם. הרפואה מכירה במיקריים של

כשיצאה מחדר הוועדה הרפואית, היא פרצה בבכי מר. רופא צעיר עבר במיסי דרון ניגש אליה כדי להרגיעה, ובין ה-שניים התפתחה שיחה. כשסיפרה רינה לי-

הטולם הזה טוען:

חיל הרפואה מנסה להיפטר מחיילים חולים ולהסתלק מאחריותו הרפואית עליהם.

אגדת חיל-הרפואה בזמן המלחמה מתנפצת בימי-שלום. הרופאים צעירים ובלתי-מנוסים, הטיפול ממושך ושיטחי.

במירפאות ביחידות ואלה שבבתי-החולים האזרחיים, בהן מחזיק חיל-הרפואה, משתרכים תורים ארוכים של חיילים חולים ופצועים, המוזנחים על-ידי אנשי חיל-הרפואה ומקבלים טיפול חפז ובלתי-יעיל.

הלם-מאחר, ויודעת שוהי תוצאה ישירה של אירוע מועז שהשפיע על הלוקה ב-הלם-המאחר חודשים אחדים קודם-לכן. אולם צה"ל, וחיל-הרפואה של צה"ל, אינם מכירים במושג רפואי מוכר זה. כאשר

רופא את בעייתה, הוא מיהר לגרור אותה מן המיסדרון לאחד החדרים, והזהיר אותה: „אל תחתמי על שום דבר. אין להם זכות לגרש אותך מהצבא. הם חייבים לטפל בך בצבא.“

חרשיים לפני גיוסה לצה"ל חשה רינה * כאבים בגבה. היא עברה סידרת של בדיקות רפואיות אשר גילו אצלה גידול. כשהתייצבה רינה במרכז הגיוס, ביומה הראשון כחיילת בצה"ל, פנתה אל הרופאה, הראתה לה שלל טפסים רפואיים-אזרחיים ואף הומנה לבדיקה נוספת. שנקבעה לשבועיים אחרי התגייסותה, במוסד רפואי-אזרחי.

לשימתה של רינה, שהיא מאותן הצי-עירות ששמחו לגיוסן, פטרה אותה הרופאה בתנועת-ביטול. „תבקשי מהמפקדת בטירונות חופש ביום שבו את צריכה ללכת לבדיקות.“ היתה העצה הרפואית שקיבלה.

סמוך לתאריך שבו היתה רינה צריכה להתייצב לבדיקות הרפואיות האזרחיות, היא ביקשה חצי-יום חופשה. מפקדתה ב-טירונות העבירה אותה לרופא היחידה. הרופא החליט כי רינה כבר חיילת, וכי עליה להביקש מחדש במיסגרת צה"לית. רינה נשלחה לבסיס רפואה בצריפין, והיחלה בסידורה שנייה של בדיקות. רינה אינה יודעת עד היום מה בדיוק העלו הבדיקות. איש מן הרופאים הצי-באיים לא טרח לספר לה. היא יודעת כי התגלה אצלה גידול, אך אינה יודעת אם הוא ממאיר, מסוכן או סתמי. היא אינה יודעת אם עליה לעבור טיפולים מהירים או „שהזמן יעשה את שלו ואני אבריאה.“

אבל היא יודעת כי צה"ל מנסה להיפטר ממנה. רינה נקראה אל ועדת רפואית. את צריכה להשתחרר מצה"ל. יהיה לך יותר טוב אם יטפלו בך באזרחות.“ הסיר בירו לה שלושה רופאים. „אם תחתמי על הטופס, אנחנו נדאג שישחררו אותך בלי בעיות.“

עולמה חרב עליה. אף לרגע לא חשדה ברופא צה"ל כי הם מנסים להיפטר ממנה ומאחריות בטיפול בה. היא חשבה כי הטיפול יהיה באמת יותר טוב במיסגרת אזרחית — אך רינה חשבה, ועדיין חושבת, כי כל צעירה ישראלית צריכה לשרת בצבא. הן למען צה"ל והן למען הפיכתה לאזרחית טובה יותר. רינה באה ממישפחה ספרדית אשר בה, השירות בצה"ל נחשב לכבוד גדול.

* חסיבות מובנות השם רינה, כמו שאר שנות החיילים בכתבה זו, הוא שם בדוי.